

Kort verslag online ontmoeting 'Armoede doorbreek je niet alleen'

26 januari 2023

Op 26 januari kwamen we met ongeveer 40 mensen bij elkaar in een online ontmoeting georganiseerd door het Kennisplatform Utrecht Sociaal.

Aanmeldingen kwamen uit verschillende hoek. Er waren ervaringsdeskundigen, leden van adviesraden sociaal domein, beleidsmedewerkers van diverse gemeentes, onderzoekers en uitvoerend professionals uit verschillende organisaties.

Het programma Armoede en Schulden van het kUS vraagt aandacht voor de leefwereld van mensen die in armoede leven, het onzichtbare lijden en gelijkwaardigheid in het contact met professionals. Dit sluit naadloos aan bij SIBA, het project over het signaleren, bespreekbaar maken en doorbreken van verborgen armoede dat heeft gelopen van 2019 tot 2021. Hoe kunnen we hier een vervolg aan geven? Het project heeft een [gids](#) opgeleverd over het organiseren van een reeks ontmoetingen met een divers gezelschap waarin je écht contact maakt met het onderwerp en met elkaar. Op basis hiervan zijn er bij DOCK Utrecht professionals en ervaringsdeskundigen getraind die nu bezig zijn ontmoetingsreeksen te organiseren.

Het samenbrengen van ervaringsdeskundigen, sociaal werkers, inwoners, beleidsmedewerkers, leerkrachten, zorgpersoneel, studenten en vrijwilligers blijkt een behoorlijke aanloop te vergen. En als je dan in zo'n divers gezelschap samen bent willen mensen graag meteen concreets iets dóen. Terwijl het zo belangrijk is om te vertragen. Om eerst contact met elkaar te maken en te ervaren hoe het is om pijnlijke zaken te onthullen of juist toe te dekken. Hoe signaleringslijsten de werkelijkheid plat slaan. Hoe je ondanks je schroom mensen toch kunt vragen naar onderwerpen die ze liever niet bespreken. Liever eerst even stil staan dan vanuit goede bedoelingen, te snel, te simpele, niet-effectieve dingen doen. Maar hoe leg je dat uit? En hoe zorg je dat het niet bij de ontmoetingen blijft maar dat je uiteindelijk wel iets concreets gaat ondernemen?

De gids vormt ook een rijke inspiratiebron om in een teamoverleg of opleiding te gebruiken. Vraag elkaar eens om te delen waar je bang voor bent, wanneer je je buitengesloten voelt of waar je je voor schaamt. Schrijf eens voor jezelf op wanneer je te veel hebt uitgegeven of een rekening niet op tijd betaald hebt. En vraag je af of je dat hardop wilt uitspreken. Speel het [kwartet 'Hoe ver van de rand sta jij?'](#). De werkvorm 'Onthullen en toedekken' staat hieronder uitgewerkt

Na de plenaire presentatie bogen we ons in kleinere groepjes over de volgende vragen:

- Samen armoede doorbreken. Wat zijn lessen om te delen?
- Meer ontmoetingsreeksen. Hoe kan jij daaraan bijdragen?
- De gids als inspiratiebron. Welke mogelijkheden zie jij?
- Durf te vragen. Wat heb je van wie nodig om samen armoede te doorbreken?

In de groepjes werd de noodzaak om over armoede in gesprek te gaan gedeeld.

"Veel bezoekers bij mijn vrijwilligerswerk ontvangen van ons voedselpakketten. Zij betalen alle vaste lasten en houden niets over om van te eten en leven. Door meer aandacht te vragen voor die onzichtbare groep moet je iedereen eigenaarschap geven om dit te doorbreken. Niet alleen die 'usual suspects' zoeken en benoemen. Er is een grote groep werkenden die in financiële krapte leeft."

De volgende inzichten werden genoteerd:

- Laten we stemmen bundelen om het onderwerp op de publieke agenda te krijgen.
- Organiseer ontmoetingen onder de noemer van stads- of dorpsgesprekken. De gemeente Utrecht organiseerde jaren terug stadsgesprekken over schulden. Dit leidde tot de Actieagenda Utrechters Schuldenvrij en veel mooie ideeën waarvan enkele zijn uitgevoerd ook door de aanwezige partners en bedrijven.
- Zorg dat beroepskrachten niet alleen op persoonlijke basis deelnemen maar dat er steun is vanuit management zodat er ook budget is om eventuele vervolgstappen te nemen.
- Realiseer laagdrempelig ontmoetingen die niet oproepen om als 'arm persoon' een groepje bij te wonen maar die empowerment stimuleren.
- Zet een lotgenotengroep op die krachtgericht werkt en aanzet tot accepteren van hulp die aansluit bij schuld- en herstelproces.
- Maak een gids speciaal voor mensen die in financiële krapte leven. De huidige gids lijkt geschreven voor beroepskrachten.

En meer algemeen:

- Maak meer gebruik van ervaringskennis en ervaringsdeskundigen.
- Normaliseer gesprekken over armoede. Geef iedereen een folder over stichting leergeld en niet alleen degenen waarvan je denkt dat die in armoede te leven. Niet iedereen loopt er 'armoedig' bij.
- Probeer stress-sensitief te werken; krachtgericht te werken; empathisch en oordeelloos te luisteren. Blijf weg van systemen en protocollen en sluit aan op gevoel.
- Gesprekstechnieken kunnen helpen schaamte te doorbreken.
- Denk niet dat je te subtiel moet zijn.

Tot slot:

- Begin je aanpak bij kinderen die in armoede leven en probeer te voorkomen dat armoede hun eigenwaarde aantast. Leer jongeren budgetteren en daarmee armoede voorkomen. Bijvoorbeeld project "Nee, ik doe niet mee!". Voorlichting op basisscholen (groep 8) door jongerenwerkers om op een laagdrempelige manier in gesprek te gaan met leerlingen over financiën (zakgeld, groepsdruk in aanschaf van spullen, ideeën uitwisselen om met weinig geld toch leuke cadeautjes te kopen. Zo leren de kinderen meteen ook al het jongerenwerk kennen.

Werkvorm Onthullen en toedekken (bron: de gids)

De werkvorm is bedoeld om met elkaar te delen wat de vragen oproepen en je bewust te worden van wat je verborgen wilt houden.

Mensen vullen in stilte de zinnen aan en kiezen er vijf uit om voor te lezen. Deelnemers lezen om de beurt maximaal vijf zinnen voorlezen. Vraag niet door op inhoud. Inhoud is niet het doel.

Nabespreking:

Hoe was het om de vragen te beantwoorden? Wat merkte je bij jezelf op?

Hoe is het om op deze manier kennis met elkaar te maken?

Welke zinnen vind je ongemakkelijk om over te praten en waarom? Waren er zinnen die je zeker niet wilde delen? Om welke onderwerpen gaat het dan voor jou?

Hoe heeft deze ervaring te maken met verborgen armoede? Wat zijn volgens jou redenen voor mensen om armoede verborgen te willen houden? Wat zijn manieren om armoede verborgen te houden?

Wat herkennen jullie bij elkaar? Wat herkennen jullie aan verbergtactieken/camouflagetechnieken als het gaat om armoede?

Onthullen en toedekken

Pak pen en papier en maak voor jezelf in alle rust en stilte de volgende zinnen af. Je mag er straks maximaal 5 uitkiezen die je gaat voorlezen. Deel alleen wat je wilt delen. Schenk aandacht aan gevoelens die het aanvullen van de zinnen bij je oproepen. Schenk aandacht aan gevoelens die je liever weg wilt stoppen. Schrijf ze bewust op. Voel je grenzen!

Vul aan:

- 1) Toen ik geboren werd.....
- 2) Ik krijg kriebels in mijn buik van.....
- 3) Ik ben onzeker over.....
- 4) Ik ben dankbaar voor....
- 5) Ik trek me terug als.....
- 6) Gezond zijn betekent voor mij.....
- 7) Ik heb veel geleerd van.....
- 8) Ik voelde me buitengesloten toen.....
- 9) Anderen zeggen over mij....
- 10) Ik geloof in....
- 11) Geld vind ik....
- 12) Ik schaam me voor.....
- 13) Als ik geen geld meer zou hebben .....
- 14) Mijn financiële situatie op dit moment is.....
- 15) Ik wil niets te maken hebben met.....
- 16) Ik heb een keer heel veel geld uitgegeven aan.....
- 17) Als ik een rekening op tijd betaal, voel ik me.....